

РЕЦЕНЗИЯ

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (връзки с обществеността и политически комуникации), департамент „Масови комуникации“, обявен в ДВ бр. 64/16.08.2016 г.

с кандидат доц. д-р Десислава Любомирова Бошнакова

от проф. д-р Анна Славчева Кръстева

от Департамент Политически науки на Нов български университет,
научна специалност 3.3. Политически науки

Съгласно Закона за развитие на академичния състав в България и нормативните документи на Нов български университет, рецензията оценява последователно изследователската, учебната, административната и обществена дейност на кандидатката според утвърдените критерии.

I. Изследователска дейност

1. Оценка на монографичния труд

Оценката за изследователската дейност на доц. Бошнакова е основно на базата на монографията „Колективната мъдрост (краудсорсинг)“. Тя е в обем от 279 стр. и е издадена от Рой комуникаейшън през 2016 г. с научен редактор проф. В. Михайлов.

Достойнствата на монографията са многобройни, бих синтезирала основните в няколко направления:

- Разработена е актуалната, изключително интересна тема за краудсорсинга, която фокусира в себе си множество измерения – иновативният потенциал на новите технологии, дълбоката трансформация на начина на събрание, анализиране и приложение на информацията, новите организационни модели в бизнеса и организациите, радикално предизайниране на традиционните роли на производител и потребител на информация, новите възможности пред гражданите. Очаквано и логично този калейдоскоп от разнообразни теми е структуриран и центриран около ключовите интереси и компетентности на авторката – рекламата, маркетингата, ПР.
- Събран, обобщен и анализиран е огромен информационен масив. Авторката излага подробно множество данни за навлизането на новите

технологии в разнообразни сфери, както и идеи, концепции, схващания за техните социални, бизнес, комуникационни, образователни и други последствия. Повечето заглавия в цитираната литература са публикации след 2000 г., което е свидетелство както за новостта на темата и изследванията по нея, така и за способността на авторката да се ориентира бързо и адекватно в нова литература.

- Силно и завладяващо звучи авторската теза за огромния и позитивен потенциал на новите технологии и способността им да иновират всички сфери, в които масово навлизат. Тя е синтезирана в заглавието на заключението „Бъдещето на краудсорсинга или бъдещето е в краудсорсинга“ и в посланието: „Трябва да се запитате: Какво мога да направя аз за тълпата. Тогава сте на правилното място и готови да работите заедно с тълпата, за да правите по-добри по-ефективни, по-вдъхновяващи и по-въздействащи проекти“ (с.273). Позитивната теза е разгърната в разнообразни примери, сред които: “медии от гражданите за гражданите”, “реклами и ПР от потребителите към потребителите”, “събития от тълпата за тълпата”, “образование от тълпата за тълпата”. Всички те изграждат идеята за свят на деинституционализирана и дейерархизирана комуникативност между равностойни участници, която е иновативна в поне три отношения – технологично, комуникационно, социетално.
- Едно от съществените достойнства на книгата е нейният приложен характер. Той е ясно дефиниран: „Фокусът на настоящия текст е основно практически и най-вече върху възможностите за приложение на краудсорсинга в сферата на публичните комуникации“ (с.11). Авторката е едновременно точна в своята дефиниция и прекалено скромна в своята амбиция. И третата част „Планиране и реализация на краудсорсинг инициатива“ и четвъртата „Краудсорсингът в действие“ имат значително по-широка приложимост от публичните комуникации. Не мога да не отбележа главата за образованието, която основателно започва с фундаменталния парадокс пред образователната философия в епохата на новите комуникации: „За първи път в историята на човечеството знанието не е само в ръцете на образователните институции, както и за първи път в историята на човечеството децата знаят повече в определени сфери от възрастните – новите технологии“ (с.244). С интерес научих, че

България е на първо място по превод на субтитри на основните уроци на академията Кан (с.251). Нямам никакво съмнение, че всеки преподавател, който прочете тази глава, ще опита поне една от образователните онлайн платформи, основани на принципите на краудсорсинга. Няма начин да оценим колко от тях ще влязат в реалния образователен процес у нас, но няма съмнение, че възможността и стимулът за приложението им са безспорно приложно достойнство на книгата.

- Стилът е лек, четивен, увлекателен. Авторката споделя: “Писането беше страшно приятно и леко. Силно се надявам и четенето да е приятно, леко и полезно“ (с.). Тя е права по отношение както на диагнозата на писането, така и на прогнозата на четенето. Достойнство на този стил е, че той прави книгата по-привлекателна за студенти и по-лесно приложима в преподавателската работа.

Списъкът с достойства може да продължи, но и тези са достатъчни, за да оценим приносите на монографията. Бих ги разделила в две групи:

- *Приложни.* Тя е основната група и към нея спадат дефинираните от авторката приноси – трети, четвърти и пети, които бих резюмирала с предложението „модел за планиране и управление на кампании, насочени към приложение на краудсорсинга в области като медии, маркетинг, ПР, специални събития и образование“.
- *Теоретико-информационни.* Към тях спадат първият и вторият принос в списъка на авторката. Книгата е изключително интересна в информационен смисъл, защото позволява на читателя с летящ старт да навлезе в проблематиката на краудсорсинга. Теоретичната част на текста е по-скоро по отношение на тези, които да предизвикат дебат, допълнителна аргументация, верификация, прецизиране.

Колкото по-иновативна е една сфера, толкова повече са теоретичните и информационни предизвикателства, преодоляването на някои от тях все още предстои:

- Технологичният оптимизъм и детерминизъм не е достатъчно саморефлексивен и самокритичен. Всеки автор има право на теоретична позиция и тази на доц.Бошнакова е ярко и категорично заявена. Това достойнство беше отчетено в положителните резултати. Валидността на тази позиция става проблематична, когато тя не се е огледала в контра-аргументи и контра-примери, каквито не достигат в информационни корпус и аналитичния апарат на книгата. В интерес

на теоретичния баланс авторката предлага интересна типология на рисковете, но критичната рефлексия не пронизва в достатъчна степен цялостния анализ. Тези, че “потребителят може да участва в икономиката като равен с големите компании и може да участва и заедно с тях и с останалите потребители да създава стойност....” (с.18) звучат ентузиастично, но имат нужда от допълнителна аргументация.

- Концептуалният апарат на изследването не навсякъде е достатъчно добре аргументиран. Ключово в монографията е понятието тълпа. Читателят разбира, че позитивното разбиране – толкова различно, дори напълно противоположно на класическото - се дължи на ентузиазма на авторката от “Мъдростта на тълпата“ на Джеймс Суровиецки, но не се убеждава напълно от аналогията с мравешката колония, нито от позитивния ѝ пример – защото последната върши успешно, но автоматично, нереклексивно, тотално повторяемо действие, още по-малко от негативния аспект, че може да се унищожи, защото не може да мисли. Въпросът не е в теоретично непродуктивното поддържане на две противоположни тези, че тълпата може да е и умна, и глупава, а че и двете пропускат ключови предизвикателства, сред които тук ще посоча само едно - заличаването на разликата между мнение и знание или ‘смъртта на експертизата’: Tom Tichols аргументира, че Гугл, Уикипедия и т.н. заличават разликата между професионалистите и непрофесионалистите в определена сфера, професорите и студентите, знаещите и незнаещите. Сравнения с мравки, други понятия като ‘гени’ пораждаат въпроси за тяхната аналитична способност да опишат явления, свързани с креативност, иновативност, технологичност.
- Авторката има асиметрично отношение към литературата с предпочитания към чуждестранната. Българските социални и политически науки не са безразлични към социалните измерения на новите технологии, има натрупани сериозни резултати основно от две изследователски общности – едната с фокус върху върху нови медии – нови комуникации, другата върху дигиталната гражданственост; те липсват и в библиографията, и в информационната канава. Този подход не е продуктивен, защото не вплита автора в мрежа на диалог, теоретични контroversии и обмен – нормалата среда за апробиране на идеи и позиции.

Няма изследване, което да не поражда въпроси и критики. Целта на една рецензия не е да разгръща широк теоретичен дебат, а да калибрира постигнатото и непостигнатото, положителното и проблематичното, както и да стимулира изследователя за бъдещи изследвания.

2. Цитиране от други автори.

Приложена е справка за 11 цитирания.

3. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти

Доц. Бошнакова е посочила един български и един международен проект: участие в разработването на международния стандарт ISO/FDIS 20121 "Системи за управление на устойчиви събития-изисквания с указания за употреба", БИС, 2011-2012; консултант на Център за изследвания на планирани събития, университет "Кралица Маргарет", Шотландия.

II. Учебна и преподавателска дейност.

Професурата има теоретични и преподавателски измерения. Преподавателската дейност не е просто едно направление в академичната кариера на доц. Бошнакова, тя ѝ се отдава със страст, вдъхновение и отлични постижения. Ще открие количествените и качествените страни на преподавателската ангажираност на доц. Бошнакова, и двете отговарящи на най-високи критерии.

Че изпълнява натовареността си като щатен преподавател е най-малкото, което може да се каже за доц. Бошнакова, защото тя я надвишава многократно, достигайки впечатляващите 488 часа за изминалата академична година 2015-16 г. Тенденцията през последните години е непрестанно увеличаване на часовете. Изпитвайки искрени адмирации към подобна преподавателска всеотдайност, бих препоръчала и на доц. Бошнакова, и на ръководството на Департамент масови комуникации да укротят тази възходяща тенденция, защото отличният преподавател трябва да се зарежда с новостите в науката – да посвещава време да се запознава с динамичната сфера на своята експертиза, и да твори собствени изследвания.

Курсовете на доц. Бошнакова са в областта на маркетинга, специалните събития, комуникационните кампании, корпоративната репутация – нова, практически ориентирана, интересна и бързо развиваща се сфера.

Курсовете се водят според правилата на НБУ – текущ контрол в 90% от тях, и качена информация в Мудл за всички преподавани дисциплини.

Количествените показатели са впечатляващо високи и по отношение на ръководството на бакалавърски и магистърски тези – общо 58. Доц.Бошнакова е ръководител и на една докторска теза.

Доц. Бошнакова чете лекции на два езика – български и английски, което добринася за интернационализация както на нейния преподавателски профил, така и на този на Департамента и НБУ. Част от този международен опит е работата с Еразмус студентите – също важен критерий, който основателно се има предвид при процедурата за професура.

Най-впечатляващото в многостранната преподавателска дейност на доц.Бошнакова е изключително високата оценка на студентите.. Тя е категорично над средната за НБУ – отличен 4.67, а за множество курсове е пълен отличен 5. Най-високата оценка за един преподавател е удовлетвореността на студентите, а доц.Бошнакова я постига убедително и трайно. С категоричност мога да заключа, че доц. Бошнакова е утвърден, уважаван и обичан преподавател.

III. Административна и обществена дейност.

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ.

Доц. Бошнакова се включва активно в органите на управление на НБУ на департаментно, факултетно и университетско равнище. Тя е работила като зам.-ректор по международната дейност в периода 2011-12г., член е на факултетния съвет на Балалавърски факултет.

2. Обществена активност.

Един от най-видимите и значими приноси на доц. Бошнакова е работата ѝ като куратор и организатор на независимата конференция TEDxNBU по модела на TED, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015. Авторката не крие истинската си страст към конференцията TED и многостранната си ангажираност като преводач, лектор, носител на лиценз и т.н. Въвеждането ѝ в НБУ е както личен принос и успех на доц.Бошнакова, така и иновативен елемент от стратегията за интернационализация на НБУ и на приложението в университета на популярни и оригинални комуникационни практики.

IV. Лични впечатления от кандидата

Познавам отдавна доц. Бошнакова не просто защото сме колеги от близки департаменти, а и поради нейната видимост сред преподавателската общност на НБУ, както и на нейната комуникативност. Сред научните ни контакти бих открила участието на доц. Бошнакова на една международна конференции, които организирах с

участие на учени от Франция, Италия, България и други страни. Нейният принос беше оценен като значим в интердисциплинарния дебат за политическите, гражданските, комуникационните последици на новите технологии. Този принос се материализира в статията на доц. Бошнакова “Парадокси на е-демократията от комуникационна гледна точка“, която беше публикувана и в българската колективна монография, издадена от НБУ – Кръстева А. (съст.) Дигиталният гражданин. София:НБУ, 2013 и във френската, публикувана в Париж – Krasteva A. (ed) E-citoyennes. Paris-Harmattan, 2013.

Отличните си лични впечатления от доц. Бошнакова бих синтезирала в три посоки – теоретични, изследователски, комуникационни. Темата за социално-политическите трансформации, генерирани и катализирани от новите технологии, е плуридисциплинарна и теоретичния диалог с доц. Бошнакова винаги е разширявал аналитичния хоризонт за нейното разбиране. Доц. Бошнакова е не просто изследовател на дигиталния свят, но и активен актьор на новата дигитална публична среда. Имала съм честа и удоволствието да я интервюирам като блогър в рамките на собствените ми емпирични изследвания за появата и развитието на дигиталния гражданин и още пазя ярък спомен от интересните и силни идеи, които сподели и които съм цитирала в своите публикации. Деслава Бошнакова е не само специалист по комуникации, но тя е и прекрасен комуникатор – сърдечна, позитивна, кооперативна, отзивчива.

V. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата.

Бих пожелала на Десислава Бошнакова и като професор да продължи да навлиза в нови иновативни територии и все така да вдъхновява студенти и колеги с нови образователни и комуникационни модели и практики.

Заклучение

Кандидатурата на доц. д-р Десислава Бошнакова за академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (връзки с обществеността и политически комуникации), е защитена от представените по конкурса материали и от положителната преценка на цялостното ѝ присъствие като преподавател и изследовател. Убедено ще подкрепя предложението до Академичния съвет на НБУ в тази посока.

Дата: 10.01.17

Подпис

